

Культура і Побут

№ 33

(квітень 1927 р.)

№ 33

Зміст: П. Горбенко, Стан і робота мистецьких вузів. — Йос. Миклашевський, Роль мистецтва в житті робітника. — Л. Перший сніг. — П. Гозинський, Музика в кіно. По науково-учбових закладах. І. Воллєвський, Київський Художній Інститут. — Л. План роботи Всеукраїнського Інституту Праці. М. Кіно, Альф. Екран Москви. — С. К. Кінематографія за кордоном. — А. Музична олімпіада клубних гуртків м. Харкова. Фізкультура, В. Блях. Шлях до фізичного самозаконання. Бібліографія. Видавничі хроніка. Блок-ист. Шахи й шашки.

Стан і робота мистецьких вузів*)

(Музичні технікуми)

Музичні технікуми на Україні виникли на базі старих консерваторій (Київ, Одеса) та музичних шкіл Російського Музичного Товариства. Технікуми є шість, а саме: Київський, Одеський, Харківський, Полтавський, Дніпропетровський та Вінницький. Всі вони за винятком Вінницького посядають достатню матеріальну базу в формі музичних струментів, що залишилась їм у спадщину. Завдання музичних технікумів є підготовка співаків та музикантів — оркестрантів, ансамблістів, солістів, акомпаніаторів. Це б то ті завдання, що мала консерваторія, за винятком педагогічної та диригентської роботи, що її віднесено до музичних інститутів. В зв'язку з цільовими завданнями музичні технікуми мають такі відділи: 1) фортепіановий, 2) оркестровий та 3) вокальний. Лише в Одеському муз-драмтехнікумі, що до нього вліто було у 1922 році Одеський Театральний Технікум, є ще додаткові відділи — драматичний та балетний. Музичним технікумам належить почесна роль — дати висококваліфікованих музикантів виконавців для опери, симфонічних, театральних та кіно-оркестрів, ансамблів для робітничих клубів та сельбудів, нарешті одиночок віртуозів.

Кількість студентів, що вчаться зараз в музичних технікумах (по даним цього року більше 1.000 чол.), може цілком задовольнити потреби наших музичних та культосвітніх організацій. Але чи дійсно всі потреби задовольняються? На жаль, ми мусимо визнати, що далеко не всі. Як раз особливо важливі ділянки масової роботи музиканта та співака в робітничому клубові, а надто в сельбудові цілком занедбані.

Не цілком забезпечені новими кадрами павільї і оркестри. Чому це так? Першою причиною є матеріальні умови: нестача концертів у робітничих клубів та сельбудів на оплату концертів чи сольних музичних та вокальних виступів; самоопушання музичних технікумів, завдяки чому комплектування відділів не регулюється за певним планом, за обрахунком потреб в тій чи іншій категорії музик виконавців, а в значній мірі визначається бажанням тих що вступають. Завдяки такій неплановості половина всього складу студентства музичних технікумів вчиться на фортепіанових відділах, кількість їх тут багато перевищує потреби в музикантах півністах. У музичних

вузах переважно дрібно-буржуазний контингент студентства (завдяки самоопушанню). Серед них багато таких, що для них музика не є професією, а лише додаток до загальної освіти, потрібний для домашнього вжитку. Піаніно для цього дуже зручний струмент. Особливо таких непрофесіоналів багато серед жінок, які переважно й заповнюють фортепіанові відділи. Певна доля таких абитуриєнтів єсть і на вокальних відділах. Нічого, звичайно, поганого в тому немає, що люди вчать музиці, так собі для власної втіхи. Але фізіономія Вуза від цього багато тратьє.

Перш за все Вуз не уявляє при такому стані концентрацію найбільш здібної в музичному відношенні молоді, а більшість її з середніми музичними даними; такі студенти затримують темп навчальної роботи. По-друге, ті, хто не орієнтується на музику, як на професію, не особливо зацікавлені в теоретичних дисциплінах — їм потрібно набути лише техніку гри та осилити певний репертуар. Тому перед музичними технікумами стоїть завдання поступово в міру того, як збільшуватиметься допомога їм з боку державного чи місцевого бюджету (зараз всі технікуми крім Вінницького одержують невеличку субсидію від Наркомосвіти), підсилювати свої оркестрові відділи — за рахунок фортепіанових і комплектувати вуз лише тими, що мають всі дані для професійної галузі музики, роботи.

Для тих, що бажать одержати музичну освіту не для фахової роботи слід створити музичні курси — самих різних типів та рівня від елементарних для початкувчих до курсів вищого типу.

Разом має поволі змінюватись і соціальний склад музичних технікумів. Той стан, що робітників у музтехнікумах 11,8%, а селян — 6% не можна лишити надовго. Це друга причина тому, що робітничі клуби та сельбуду мало обслуговуються. Для роботи в клубах та сельбуду потрібуються особливі форми, котрі треба випробувати та спеціально вивчати. Музикантові, співакові треба добре знати для цього життя масових політосвітніх організацій, знати робітничу та селянську аудиторію.

Звичайно, що фахівець з того ж робочого, або селянського оточення краще скоріше зуміє пристосувати свою мистецьку роботу

до потреб рідної для нього аудиторії. Отож необхідно розрішити проблему підготовки до музичних вузів, хоч би найбільш талановитих з молодих робітників та селян, що десятками що-року домагаються туди вступити, але не мають відповідної загальної та фахової освіти.

Негативними моментами в роботі частини музичних технікумів, а саме Вінницького, Дніпропетровського та Харківського є відсутність відповідних поменшків. Це дуже перешкоджає роботі вузів і цілком заперечує можливість їх поширення. Інші музичні технікуми поменшканням забезпечені, з них Полтавський має, навіть прекрасну залу на 900 чол. цілком устатковану для концертів та театральних вистав.

Тяжкий бюджетовий стан музтехнікумів не дає змоги в достатній мірі поширювати навчальну базу, — добувати нові струменти.

Але все ж при всіх труднощах музичні технікуми поволі зростають, зміцнюються. В провінціальних містах музичні технікуми безперечно є центром музичного життя міста й своєї округи. Концерти, що влаштовуються в стінах Вуза збирають зазвичай чимало слухачів. Велике значіння, як музичні осередки, мають також і технікуми Одеси та Києва. Харківський технікум ще не досить виявив себе, але він існує, як технікум всього лише один рік. (До того тут були музкурси). Та громадська робота, що провадять музичні технікуми, як музичні колективи, себ-то влаштовування концертів, обслуговування студентськими силами робочих клубів, участь в шестві над селами і виїзди на село — неповинні ніяк послаблюватись, а навпаки поширюватись. Ця робота є не менший обов'язок музичного Вузу, вона є і його необхідність, бо на ній Вуз перевіряє свої досягнення, знайомиться з вимогами життя і студенти звикають до майбутньої фахової роботи.

Педагогічний персонал в музичних технікумах в цілому досить високої кваліфікації, але що до методів навчальної роботи перед музичними вузами взагалі ще багато нерозв'язаних завдань. Тут необхідно відійти від кустарництва в навчанні (майже кожним професором по своїй методи), необхідно мобілізувати увагу всього педагогічного активу до встановлення певних, об'єктивних науково-обґрунтованих метод роботи. Обмін досвідом, одверта шпиря критика в стінах кожного вузу, тісний контакт музичних вузів на терені України та з вузами РСФРР, слідкування за новими досягненнями в галузі музичної педагогіки за кордоном, — засоби для кращої орієнтації в справі методики навчальної роботи.

П. ГОРБЕНКО.

*) Дяв. «К. і П.» № 20.

Роля ритму в житті робітника

Чим-раз швидчий темп зросту нашого господарства та промисловості і всім зрозумілий найтісніший зв'язок, що існує між цим зростом та загальним добробутом країни, цілком природно, давно вже висунули на перше місце турботи про як найпильніше дослідження всіх боків тієї обстановки та тих умов, за яких відбувається самий процес роботи. Серед безлічи тих питань, з якими нерозривно зв'язана всяка робота, є одне, що на нього звертають далеко менше уваги, ніж воно на те заслуговує і сумні наслідки цього неухважного відношення виявляються майже щодня в різних майстернях, фабриках та заводах. Я говорю про розвиток почуття ритму у робітника, про ту колосальну роль, що її відіграє це почуття в процесі кожної роботи і хочу вказати на ті практичні наслідки, що дає як самому робітникові так і всій країні підвищення і інтенсивний розвиток цього почуття.

Нема потреби, звичайно, нагадувати тут про те, що кожна робота, коли вона потребує хоч трохи одностантних рухів, за всіх часів і у всіх народів намагалась укласти ці рухи в певні ритмічні рамки; це завжди робилося лише з однією метою — полегшити самий процес роботи. Дуже цікавий і змістовний матеріал, що освітлює питання з історичного погляду, вібрано відомим німецьким вченим К. Бюхером в його цінній книжці «Rhythmus und Arbeit» («Ритм і праця»), — є руський переклад, до неї я і відсилаю читача. Нас же цікавить нині питання про взаємовідносини роботи та ритму в тій, як сказав би, складнішій його концепції і не з погляду історичного, а навпаки, в плані нашої радянської сучасності.

Посамперед, ми повинні розрізняти дві

цілком відмінні одна від одної категорії робіт: перша категорія — роботи ручні, де робітник є певним хазяїном своїх рухів, темпу (швидкості або повільності рухів) і наразті, утворювання цих рухів, що утворює певний ритм; друга категорія — роботи машинні, де робітник мусить пристосовуватися до машини, пристосовувати свої рухи до тої ритмічної фігури, що її з неогріпною точністю «вістукє» машина, а значить, і утворити відповідну ритміку своїх рухів у повній згоді з ритмом машини.

Роботи ручні. Досвід говорить, що робітник, будучи відданий самому собі, оволодівши основними моментами роботи, завжди утворює дуже просту ритмічну фігуру, що її швидко й легко можна запам'ятати і таку, що не потребує для свого кількісного повторення ніяких зусиль інтелекта, тоб-то, завдяки надзвичайній своїй простоті, ця ритмічна фігура, виконується з перших же хвилин суто автоматично. Але, як виявляється, ця простота і на перший погляд непомітними логічність ритмічної фігури, дуже часто стоїть в суперечності з інтересами як самих робітників, так і продуктивності їхньої праці.

Безперестанно повторюваний більш-менш короткий рух, вимагає і безперестанного напруження все одного і того ж м'язу при майже повній бездіяльності всіх інших. Результатом такого повсякчасного скорочення одного м'язу неминуче стає те, що: по-перше — перероздражнюються ті нервові центри, звідки виходить збудження даного м'язу, по-друге, перероздражнюються ті нерви, що беруть активну участь в рухах того члена, що працює. Кінцево-кінцем — порушення правильного кровообігу і низка хворобливих процесів.

Тим часом уникнути всього цього часто можна шляхом ускладнення ритмічної фігури, тоб-то, утворивши координацію низки

рухів, що йдуть один за одним і тим самим притягують до роботи де-які інші м'язи. Наука говорить, що таке ускладнення ритмічної фігури дає також і підвищення продуктивності праці. Я маю на меті дослідити, переведені в цій галузі французьким ученим Фере і опубліковані ним в його праці «Праця і задоволення».

В своїх дослідках Фере користувався динамометричною метою. Після низки спроб, він прийшов до такого цікавого висновку: коли замінити просте примітивне чергування рухів складнішою ритмічною фігурою (що музичними знаками зображується участю поруч четвертих також і $\frac{1}{8}$ та $\frac{1}{4}$, з крапками, або без них), то працездатність підвищується майже в $3\frac{1}{2}$ рази. Вже це одне примушує нас поставитись з особливою увагою до цього питання. Фере не заховає того факта, що на початку роботи зі складнішою ритмічною, результати, з огляду на потребу досить значного напруження уваги, можуть бути не вищі, а нижчі за норму, але це буває лише до часу засвоєння ритмічної фігури. Як тільки її засвоєно, ефект підвищується і дає, як я вже зазначив, підвищення працездатності майже в $3\frac{1}{2}$ рази.

Дослідки Фере довели також, що зміна ритму впливає сприятливо на роботу, бо вона викликає також підвищення працездатності, навіть як таке Фере, в тому разі, коли цей новий ритм сам собою не сприятливий для роботи. Цей останній факт, що згадується майже неймовірно, має очевидно, коріння суто психологічного характеру: кожна довга одноманітність впливає депресивно на нашу психіку, що її тягне за собою млявість і кволість духа. Зміна ж «співвідносності» і освіжає людину, наче струмінь чистого повітря пущений в зашмукну атмосферу. Все сказане стосується, як індивідуальних, так і особливо групових робіт, де проведення цих

Музика в Німеччині

(Лист другий)

Франкфуртська музична виставка демонструє «Музику в житті народів» в двох розділах: підчас так званих «тижнів» виконується жива музика різних народів, а в помещанні виставки в 87 великих кімнатах росташовані музичні експонати.

Не зупиняючись поки що на концертних «тижнях», ми подамо огляд експонатної частини. Експонати ці розподілені на кілька великих розділів: історичний відділ, етнографічний, експонати різних держав, а також городів і земель Німеччини, видавничий відділ і, так би мовити, відділ музичної індустрії. Тут треба зауважити, що в відношенні повноти матеріалу, та що до його уланування, не всі відділи стоять на одному рівні.

Найбільш повно подано і найкраще систематизовано це відділ етнографічний, що найбільшого складається з музичних інструментів різних народів. В 5-ти кімнатах росташовано багату колекцію музичних інструментів різних, первісної культури, народів: Конго, Яви, Гавайї, Китаю, Японських островів, Кавказу, Індії, то-що. Тут наочно показано еволюцію музичних інструментів, від первісної мерибди до складного оркестрового Glockenspiel (з 16 дзвонів), гонів і

тамталій китайського, від первісного монохорду до різного типу арф, цитр, скрипок, від первісної дудки до складної форми духових інструментів — прототипів сучасних. Скульптурні групи, фотографічні знімки, малюнки народних артистів у національному вбранні мають оживити перед відвідувачем картини музичного побуту різних народів. А механізований чарівний лихтар (експонат Державної Вищої музичної школи в Берліні) демонструє без перерви перед глядачами картини з музичного побуту, починаючи від Асирії Єгипту, Греції і, кінчаючи кавказькими, африканськими й іншими первісної культури народами. В цьому відділі взяли участь кращі музичні музеї, як Гамбурзький, Берлінський, Франкфуртський, Брюссельський, Стокгольмський, то-що. В окремій кімнатці час від часу демонструються на грамофоні фонографічні записи народних пісень з платівок Фонографічного архіву Staatlichen Hochschule in Berlin де поміж іншим є багато записів і українських пісень, що було підчас війни записано в концетраційних таборах від полонених українців).

Історичний відділ (в 16 кімнатах) подає

цінну з музично-культурного боку колекцію музичних інструментів, що мають поновити перед глядачем картину розвитку інструментів. Тут подано цілу колекцію органів, починаючи з самого першого, що був у вжитку в Німеччині, з цілої низки т. зв. Portativorgel (невеличких, кімнатних органів на зразок фісгармонії), кінчаючи органами сучасних фірм. Далі колекція фортепіанів починаючи з венеційського (1581), спілетів, ролянів, що належали Шуману, Шопену, Лісту, Моцарту і кінчаючи сучасними роляями. Далі ціла колекція різних інструментів в їх історичному розвитку. Все це росташовано в кімнатах, мебля і прикраса яких відбивають стиль певної епохи. В цьому ж відділі одну кімнату присвячено Шуманові. Остання кімната — що називається «Moderner Musikraum 1927 р.» містить все те, що дає музиці біжучий рік. Серед експонатів цього відділу цікаві прототипи нашого торбану і ліри, що зустрічалися в Італії і Німеччині в 15—16 віках.

В дальших кімнатах цього відділу поклали зразки розвитку нотного письма, а також ціла колекція оперних манускриптів: Вебера, Моцарта, Монтеверді, Бізе, Бетховена і Штрауса. Серед рукописів Бетховена є 7 симфонія і його листи.

Відділ європейських країн і міст Німеччини подає експонати: Угорщини, Австро-

принципів хоча й тяжче, та зате ефекти бувають почуттєвіші. В зв'язку з усім цим стоїть, ще й питання про робітничі пісні.

Давно доведено, що ці пісні завжди стояли в найтіснішому зв'язку з процесом самої роботи і що їхній ритм був наслідком ритму роботи. Отже, в такій залежності стоять і слова пісні, принаймні з боку їхньої ритміки, що пристосовуються до ритміки мелодії, або точніше, до ритміки роботи. Мета робітничої пісні подвійна: практична й естетична. Перша з них викликається намаганням якомога гостріше підкреслити моменти енергійних і м'яких часів у процесі роботи (тезис і арзіс), що допомагає робітникові динатися в рамках правильної ритміки, «не збиватися з такту». Друга, естетична, є наслідком дуже поширеної серед людей потреби—внести елементи прикраси в різні життєві моменти. Обидві ці причини однаково важливі і потреба та доцільність робітничих пісень не підлягає сумніву.

Робітник, звичайно, сам утворив собі пісню, не потребуючи ніякої допомоги для цього... Але, коли, як вже згадувалося вище, може бути бажаним ускладнення ритміки роботи, то цілком природно, що в такій же мірі, повинна ускладнятися і ритміка пісні та слів, а в цьому разі утворення пісні не завжди буде під силу самим робітникам. Тут на допомогу мусять прийти радянські музиканти та поети, що за певними завданнями керівників роботи, утворюють щось корисне як з художнього, так і з практичного боку.

Друга категорія—роботи машинні. Тут справа ритміки на перший погляд, ніби проста, а фактично ж така складна (а іноді й ще складніше), як і в роботах ручних. Саме ж питання стоїть тут гостріше з причин, що їх буде відзначено тут, і тому вимагає до себе виключної уваги.

Завдання робітника, поставленого біля машини, зводиться, як ми вже згадували, до того, щоб швидко і чітко засвоїти ритм машини, пристосувати до нього свої ритмічні рухи. А це для людини з мало розвиненим ритмічним почуттям часто й густо буває не легко. Тим часом, дедалі складніші типи машин часто дають і ускладнення їхніх ритмічних фігур (конструктори машин, звичайно, намагаються уникати цих ускладнень, але це не завжди їм вдається). А точності їх від робітника вимагають абсолютної, бо найменша затримка або поспішність руху негайно жорстоко «карається» машиною, в наслідок чого робітник дістає різні поранення—від легких до тяжких включно, машина його калічить, а іноді наслідком такого неповадження в такт, буває й смерть.

Після всього сказаного, ми гадаємо, що нема потреби підкреслювати, яку велику вагу має розвиток ритмічного почуття у робітників. Як робота першої, так і другої категорії, добре розвинене почуття ритму, відіграє вирішальну роль, і, як ми бачили, тісно сполучається з гігієнічними та з економічними моментами життя.

Тому, на питання про інтенсивний розвиток у робітників ритмічного почуття треба звернути особливу увагу і поставити цю справу якомога вище. Вироблення педагогічних заходів, що мають на меті розвинути це почуття, мусить стати завданням окремої групи спеціалістів-педагогів, при чім справа, розуміється, не повинна обмежуватися одними більш-менш елементарними прийомами «ритмічної гімнастики», але слід глибше охопити, як психічний, так і естетичний бік робітників.

ЙОС. МИКЛАШЕВСЬКИЙ.

Перший сніг

Переддень осені — підумки. На терезах—витрата енергії та злутки. Задумливо—спокійно, з теплом усміху в куточках уст, з ніжним сумом останніх пахощів рослин і квітів стоїть природа. Як молода мати—первістка.

Скоро ночами сипатимуться зорі, лісно—холодні сльози...

А в полях акорди дзвінких кіс, без дисонансу, з новими згукками машин й як шепіт об'єднуючий працю мозку, м'язів і крилі—ласка шелесту колосся. Важко спити—а серце радіє, ниніть руки—а очі сиплють блиски, а ввечері пісні не спиниш... Праця на волі—радість, праця творчість нового на старих руйнах.

Багаті, гарні живи. Багато ж і треба: сім'я, господарство, хата-читальня світить дірками, сусіднє село просить допомогти закінчити нову школу (свою відремонтували як ляльку, палива навезли ще з весни) а тут ще ж думка трактора добути своїм машинним товариством...

І луною понад ланами: перший сніг на оборону.

Леле! Якому галові вадять ці співаючі колоссям ниви. Віддати їх смертним туманам отрути?

...Перший сніг на оборону!

Никне пісня... Десять усміх за яром, у куточках устанів; до пахощів спільного зерна десь вітром привійнуло примару—порох, газ... Коса, як лезо багнета допитливо гостро блиснула синню крицевої настороженості...

Праця—задум, праця—обрахунок, праця—оборона нового серед дихаючих отруток живих ще знехвалені руй.

Перший сніг на оборону! А то сипатимуться з неба не зорі—холодні сльози—а хижі, залізо-отруйні зерна ворожих жив.

Суворо-задумливо стоїть воля, Країна Рад, як молода мати—первістка.

Л—я.

Італії, Франції, Радсоюзу, Бельгії, Польщі, Чехословаччині, Швейцарії, Голандії і німецьких міст Лайпцигу, Вюртенбергу, Франкфурту, Бауцена, Дармштадту, Бадена, Мюнхену. Здебільше це експонати музейного характеру: інструменти, потні книжки, картини на музичні сюжети, рукописи сучасних композиторів, моделі оперних сцен то-що.

Радянський відділ по складу експонатів значно відрізняється від відділів інших держав тим, що подає не музейні речі і манускрипти, а ті, що характеризують його музичну культуру в післявоєнні часи. Тут поперше маємо зібрання народних інструментів: Кавказу, Туркестану, Татарської республіки (що між іншим виставила манускрипти першої татарської опери «Саня»). Цілу стіну посідають експонати, (переважно музичні інструменти) Білорусі. РСФРР представлена колекцією народних інструментів, схемою Московської Консерваторії, афішами і виданнями, що стосуються Бетховенських свят, кількома роботами по музичному аналізу і фотографіями, а також експонатами ГЗУ. Україна виставила колекцію народних інструментів, фотографій, хорів, кобзарів, гармоніків, оперних вистав (Київ, Харків, Одеса), афішами до «Дня музики», «Бетховенських свят» і виставки «7 років музичної культури», а також численними діаграмами, що мали показати стан музично-професійної ос-

віти, музичної роботи серед робітництва (карта: музично-хорові гуртки на Донбасі) за даними ВУРПС'у, роботи Харківської ширококомовної радіостанції, і стану музично-хорової справи на Україні, а також виданнями ДВУ, книжками і т-ва Леонтовича. Для порівняння маю зазначити, що діаграмний матеріал крім УСРР виставили лише: Польща (сітка і склад учнів музичних шкіл в Польщі) та Чехословаччина: сітка музичних закладів.

Хоча Радянський відділ викликав велике зацікавлення з боку одвідувачів, хоча німецька преса в своїх звітах виявила зацікавлення «Днем музики» (і тим що концерти тут були безплатними), хоча плакати виставки: 7 років музичної культури на Україні були визначені в каталозі, як такі, що й показують розвиток музичної культури в Радсоюзі за останні сім років,—треба зазначити, що організатори цього відділу (Всесоюзні т-ва культурного зв'язку з закордоном—в особі свого представника у Франкфурті) не виявили належної уваги підбору експонатів і їх розподілу. До таких хиб належить:

а) відсутність (виключаючи УСРР) цифрових і діаграмних матеріалів, що демонстрували б стан музичної культури в Союзі;

б) цілкова перевага етнографічного матеріалу, в наслідок чого маємо те, що колосальна робота, яка провадиться в масах (по

клубах, хатах-читальнях),—робота пролетарських організацій, себ-то все, що найбільше характеризує радянську музичну сучасність у радянському відділові не показано (виключаючи видавничий відділ, і частково УСРР);

в) майже цілковита відсутність музичного матеріалу (нотне письмо, старі інструменти, видання то-що), а разом і відділу манускриптів (чим пишався кожен чужоземний відділ);

г) неувважливе ставлення до визначення експонатів окремих народів Союзу, що виявилось у відсутності написів над національними відділами, (було лише зазначено це на картках, що коло експонатів були прицеплені), а також такий дрібниця, як внесення до ГЗУ низку цінних видань ДВУ (як книжки Дрімцова, Буцького, Надененка, журналу «Музика», книжок «Музичне мистецтво на селі», «Масовий спів» то-що);

д) цілкова відсутність експонатів по музичній роботі радіостанцій Союзу, в наслідок чого на великій карті радіо-станцій Європи розміщено із союзних станцій лише: Московську, Київську і, здається, 4 ст. Сисольську (...), а пор ту колосальну культурну роботу по лінії музичній, яка тут ведеться, а ні слова.

П. КОЗИЦЬКИЙ.

Берлін, 24-VIII—27 р.

(Продовження далі).

По науково-учбових закладах

Київський Художній Інститут

(До наступного учбового року).

Київський Художній Інститут, організований в 1924 р. Наступного 1927—28 академічного року інститут функціонуватиме в складі п'яти факультетів: 1) архітектурного з відділами основним і урбаністичним; 2) малярського з відділами малярським, тео-кіно-фото й текстильним; 3) скульптурного зі скульптурним і деревообробним відділами; 4) поліграфічного й 5) художньо-педагогічного з відділами: соціально-професійним, політосвітньо-клубним і музейним.

Архітектурний факультет. Курс навчання—пятирічний. Фуркація на відділі починається з III-го курсу. **Основний відділ** ставить своїм завданням випустити художника-архітекта (організатора) для спорудження будівель різних цілевих призначень (житлових будинків, будинків культурно-адміністративного й громадського призначення, будівель фабрично-заводського призначення, апарату зносин й т. ін.). **Відділ урбанізму** готує художника-архітекта для спорудження й перепланування цілих заселених місць—міст і селищ. Дисципліни навчання на факультеті розпадаються на: а) основні дисципліни фаху, дисципліни, що обслуговують фах і дисципліни загального значіння. Керуватимуть проектами майстернями професори: Альошин П. Ф., Вербицький О. М., Зейберліх Г. О., Риков В. М. і Сакулін Б. В. крім цього, в зв'язку з поширенням факультету, наступного академ. року наочний склад професорів-керівників передбачається збільшити новими фаховими силами (зособна по лінії асистентури), а також очікується на поворот до праці й художника-архітекта проф. В. Г. Кричевського.

Малярський факультет. Розгалужується на свої відділи з 1-го й року навчання. Курс навчання на всіх відділах—4-річний.

Малярський відділ готує художника-майлера синтетичного охочення, що є й автор і керівник загального плану оформлення монументальної або походячої малярської речі (монументаліста й станковиста). Керуватимуть фаховими майстернями професори: Бернштейн М. Д., Бойчук М. Л., Кошак М. Я., Крамаренко Л. Ю., Кричевський Ф. Г., Пальмов В. Н., Тарап А. І., Федорченко К. Д. і Чуп'ятов Л. Т.

Тео-кіно-фото відділ готує: по лінії тео-кіно—художника тео-кіно, що дає проекти речового оформлення міських і сільських театрів, клубів, народних свят, кіно-сценарія й інш.; по лінії фото-кіно—художника-фотографа організаторського типу, що може бути за керівника й в кіновиробництві (художник-оператор), і в фотоілюстраторській справі (художник-фотоілюстратор), і в станковому художньому світописові (художник-фотограф).

Керуватимуть фаховими майстернями: проф. Татлін В. Є., асист. Тряскін М. С. і проф. Петров М. О. Передбачається, крім цього, що наступного академ. року повернеться до праці й проф. Моллер В. Г.

Текстильний відділ випускає художника-текстильника, що даватиме проекти художньо-го виробництва й оформлення текстильних виробів (художнє виробництво тканини, килимарського виробництва, художнє шитво й інш.). Дисципліни навчання на відділі: основні фахові—допоміжні й загальні. Керує відділом художн. Колос С. Г. Наступного академ. року штат керівників фахових майстерень і інструкторів, в зв'язку із збільшенням курсів на відділі, буде поширено шляхом призначення нових фахових сил.

Скульптурний факультет. Розгалужується на свої відділи з 1-го року. Курс навчання на обох відділах—4-річний.

Скульптурний відділ випускає художника-скульптора, що дає проекти скульптурних монументальних речей і скульптур предметів побуту, а також виконує відповідні моделі. На відділі вивчається: основні фахові дисципліни—дисципліни загального значіння. Керуватимуть фаховими майстернями профес.: Кратко Б. М., Севера І. Ц. і Шерлаїмов П. П.

Деревообробний відділ готує художника-конструктора-оформлювача в деревообробному виробництві. Вивчається на відділі: основні дисципліни фаху—фахову працю в майстернях, проектування, будів. архітектуру, фаховий рисунок, аналіз деревообробних форм, технологію дерева, фортех, техн. креслення й організацію виробництва в зв'язку з НОПом; дисципліни, що обслуговують фах і загальні. Керує відділом проф. Сагайдачний С. Я. Наступного академ. року запрошується фахівців технічної обробки дерева.

Поліграфічний факультет, розгалужуючись, за навчально-методичним принципом, на відділи опуклого, рівного й глибокого друку, ставить своїм завданням підготовку художника-поліграфіка й організатора художньо-ідеологічної та художньо-технічної сторони поліграфічного виробництва. Курс навчання—4-хрічний. Керівники фахових майстерень: Бойчук-Налешинська С. О., Касіян В. І., Кузьменко В. С., Плещинський І. М., Усачов О. І. і Юнг В. Г.

Художньо-педагогічний факультет дає фуркацію на відділі починаючи з III-го курсу. Курс навчання на факультеті—4-хрічний.

Соціально-професійний відділ готує художника-педагога, що стане за викладача-вихователя в царині образотворчого мистецтва по трудностях (старший концентр), в масовій профшколі, в школах ФЗУ, на робфаках, у ВИП'ах (не художніх—шестехікумах, механ. технікумах і інш.).

Музейний відділ готує художника-педагога для музеїв художньої культури (консерватор, збирач музейних речей, демонстратор експонатів то-що). Дисципліни навчання: основні фахові—шлюбне оформлення (рисунок, малювання, фотографія), обсягове оформлення, креслення, музейний практикум, технологія музейних матеріалів, фортех, техніка різних видів друку, техніка худ.-пром. мистецтв, техніка реставрац. справи, техніка музейної справи, охорона пам'яток мистецтва й ін.

Керуватимуть художніми й педагогічними дисциплінами на обох відділах проф.: Богомазів О. К., Голубятинський П. К., Музиченко, Сагайдачний С. Я., Сковорода-Зачиняев О. І. і Турова К. І.

Крім цих відділів, з наступного академічного року передбачається відкрити **політосвітньо-клубного відділу** (III-й курс), що постачатиме керівників гуртків «130» в різних політосвітніх закладах.

Наступного академічного року прийом до КХІ провадитиметься на всіх факультетах й відділах. Розмір прийому—185 чоловік. Комплектування провадитиметься у всеукраїнському масштабі—сі всіх округ і районів УСРР. Прийом провадитиметься на загальних відділеннях комплектування ВИП'ах (див. «Правила й програми для вступу до ВУЗ'ів на 1927—28 рік», видані «Пролетарій»). Іспити провадитиметься до 10 вересня.

І. ВОЛЯНСЬКИЙ.

План роботи Всеукраїнського Інституту праці

Основні теми, що визначатимуть наукову роботу інституту—це проблема кваліфікації, проблема продуктивності праці, проблема апарату керування та проблема обґрунтованих розпоряджень. Для своєї роботи Інститут, зважаючи на обмеженість своїх сил, повинен виділити, за принципом спеціалізації, певну галузь господарства. Такою галуззю, в розумінні об'єктів раціоналізації, буде протягом наступного 5-ти річчя промисловість в першу чергу металообробка, а також ті ділянки держапарату, що ведуть масові одноманітні операції (бірки праці, облікові апарати й т. д.).

Проблема неадекватності. Кваліфікація—це найважливіше місце в наших адміністративних і господарсько-будівельних ресурсах. Звідси виникає потреба в поліпшенні підготовки кваліфікації та в поліпшенні її використання. Але, щоб поліпшувати кваліфікацію та її використання, треба мати певні обґрунтовані її норми і хоч би в деякій мірі точні методи її виміру. Ріжні установи вишукують тепер ці норми й вимірники і зараз вони потрібні методологічного обґрунтування та поліпшення. Одним і повинен зайнятися Інститут. Причому під кваліфікаційними нормами Інститут розуміє встановлення певного комплексу вмінь, навичок, здатностей і т. д., що утворюють в сукупності своїй ту чи іншу кваліфікацію. Скупченням кваліфікаційних норм і вимірників за розробленими в Інституті методами можна буде обдурити **єдиний кваліфікаційний кодекс**, що буде твердою базою і для раціональної організації праці на виробництві та адміністративній установі, і для тарифікації робітників, для шкільної системи й т. д.

Проблема продуктивності праці. Далі Інститут повинен виробити певні об'єктивні методи для виміру продуктивності праці та виявити вплив на неї різних чинників. Всякий розрахунок робочої сили, а також кожна раціональна система зарплати потребують так званих «норм виробки». Встановлення норм виробки зустрічає численні і досить складні чинники, що впливають на продуктивність (наприклад, матеріал, знаряддя, умови й засоби роботи, особисті властивості робітника й т. д.). Оскільки практика встановлює такі норми з невеликої кількості спостережень часто не приймає до уваги багатьох чинників продуктивності. Встановлення методології для виміру продуктивності та аналізу її чинників дасть змогу розпочати поступове складання динамічного кодексу норм виробки для промисловості та деяких частин держапарату, що буде надійною базою для встановлення раціональних умов та знарядь праці, для розрахунку робочої сили, штатів і для тарифікації.

Проблема будівництва апарату керування. Раціоналізацію апарату керування провадять тепер різні органи в різних напрямках та різними методами. На різноманітній раціоналізаторській діяльності і досі ще не має досить обґрунтованих шляхів та методів: бракує методів у виборі конкретних завдань раціоналізації, шляхів її здійснення та належної оцінки одержаного ефекту. Інститут повинен виробити відповідно обґрунтовану та практично провідну методіку для раціонального будівництва чи перебудування апаратів керування.

Експериментально-теоретична робота інституту. Напрямок експериментально-теоретичних робіт інституту, так само як і прикладних, матиме практичну мету—раціоналізацію праці. Поруч з вивченням простих, зручних для практичного вжитку методів виміру кваліфікації, продуктивності праці і т. д. потрібно в лабораторних умовах провадити довготривалі й вичірні виміри, що було б експериментальною базою для удосконалення спрощених практичних методів. Крім того, потрібно буде лабораторне вивчення машин, приладів та апаратів, що механізують керування працею, необхідно буде випускати поліпшені методи для виміру трудових здатностей людини, вивчити закономірності в удосконаленні людських здатностей та вмінь в залежності від природних даних, характеру та засобів роботи, а також вивчити закономірності у коливанні працездатності в залежності від обставин роботи та від внутрішнього стану людини (особливо в залежності від втоми).

Лс.

Музика, кіно

Екран Москви

(Від нашого власного кореспондента)

Літо це час, коли випускають на екран невдачі малюнки, що з якоїсь причини залежалися на полицях складів і на рік або два відстали від останніх досягнень радянської кінематографії.

Поруч потоку невдалих фільмів Вільяма Гардта і Гарі Піллі появилися «Кафе Франконі» і «Турбіна № 3», що вже чимало перетерпіли. Цим фільмам не допомогли навіть численні переробки і додаткові знімки, що хутчія демонструють наші помилки, ніж досягнення.

«Турбіна № 3» повинна була появилися півтора або два роки тому. Знята на тлі величезного Волхівського будівництва, вона б могла мати значіння, але, на жаль, у фільмі виступав інженер-злочинець, що силкувався висадити в повітря турбіну і це спонукало радкіно відстрочити випуск картини, невдало що до «спеціаліста».

У нас давно відомо, що монтажні пожитці роблять чудеса і інженер-злочинець, заходами монтажних, всупереч логіці та загальному побудованню фільма стає—інженером—героєм, що рятує турбіну від висадження в повітря. Легко собі уявити, як відбилося ця зміна декорацій на фільмі, що й без того в художнього погляду був дуже бідний.

Хорий інженер, перебуваючи в відпусці рипробовує модель турбіни, що розривається. Він знаходить помилку і хорий, нехтуючи єтим розумним, але не кінематографічним, способом запобігти катастрофи—надіслати телеграму, їде потягами і возами до підприємства, щоб в останній хвилині врятувати турбіну.

Коли відкинути цю нісенітницю, то залишається лишень ріденька інтрига кохання, розбавлена невеличкою дозою прекрасних знімків Волхівського будівництва.

Підсумок усього цього: художній та ідеологічний брак, що йому краще було б залишитися на полицях Совкіно.

Цілком зайво дати детальну рецензію про «Неоплачений лист»—літній випуск «Міжробном Русь», що за улюбленою Міжробном звичкою кінчається вирашем у 5 тис. крб. на облігацію, що сприяє шасливому одруженню закоханих і «Кафе Франконі», чий беззв'язні шматки цікаві лише чудовою фотографією Левицького.

Обмежившись лише переліченням цього нешасливого літнього мартеролога, перейдемо до двох перших великих фільмів нового осіннього сезону — «Человек из ресторана» і «СВД».

Повість Шмелева, покладена в основу фільму «Человек из ресторана» оповідає, про ступеневий зріст перед 1905 р. самосвідомості «сірого» «человека» з ресторатії. У старика офіціанта син революціонер, дочка їде на утримання до багача, спокушена невиданою розкішшю. Родинні відносини старика розплющують йому очі на панів і генералів, що їх обслуговує ресторатія і підносять його на вищий ступінь класової свідомості.

У режисера Протозанова від фабули Шмелева не залишилося й сліду. Дію перенесено на час світової війни. Сина загалом усушено в фільму, бо передбачливий сценарист вбиває його на фронті. Дочка неухильно уникає всіх спокус і на завершення до всього додається детективний кінець з крадіжкою відськсового документу, намаганням до звалтовання, гонитвою і боксом.

Уже в цьому перекрученні літературної теми визивляється брак смаку режисера, що не

вмів зберегти ідеологічно цінне зерно фабули Шмелева і в своєму недоцільному пориві до побутової повісті додає кінець з американськими пригодами.

Повість Шмелева для екрану інсценіювати було б доцільно лише в тому разі, коли б у фільмі було збережено побутову правдивість, коли б у цій маленькій скалці життя відбивалася історична доба 1905 р. У переробці Протозанова, що усунула весь соціально-цінний зміст повісті, вона губить уже тим, що переносить дію в іншу добу. Картина набуває типичного характеру і середньої комерційної кінематографічної макулатури.

Однак, цей фільм звертає на себе увагу ще тим, що в центральній ролі «Человека из ресторана» виступає такий артист, як М. І. Чехов. На жаль, і тут глядача чекає розчарування: генійний артист театру—Чехов ще не визначився в кіно, він не уміє урівноважити свою міміку і жести. Він позбавлений слова стає німим і створює тільки театральну машкару, подібну до його ж ролі Муромцева з «Діла», кінематографічно не переконливу.

Слід уже давно зрозуміти, що радянське кіно не можна будувати на, хоча б і «народних» або «заслужених» гастрольорах із Акад. театрів. Ці виступи, як у «Человеке из ресторана» навіть у епізодичних ролях ніякої користі фільмові не приносять

Друга картина нового сезону «СВД» значно цікавіше, поставлена молодими режисерами—Козенцевим і Траубергом. Вона значно відрізняється від більшості безкошторових історичних картин минулого сезону. Шо, правда, історичності в ній, як раз і невисітає. Повстання Чернігівського полку і Шведського т-ва декабристів у фільмі режисерами використано лише як трамплін. Відігнущившись від нього вони створили свою фантазмагорію Гофманських машкар, що в бурхливій і беззв'язній темпі біжать на глядача.

Авантюрист-провокактор Метокс, що зраджує декабристів, набуває у Козинцева і Трауберга майже демонічного окреслення, при чому неарозуміла манія його жестів, очевидно, подібних до місичного Хлестакова Мейерхольда.

Гофманівський романтизм, що за його гразком режисери уклали свій фільм не зовсім витриманий в акторській грі, що поруч ексцентризми дає зайву перевагу мелодраматичному позерству.

Але найбільшою хибю фільму є заплутаний і нелогічний сценарій, безкраз нагромадження ефектів на ефекти, що утомлюють глядача і тим то послаблюють в кінці вражіння від фільму. Проте, ціла низка блискучих і дотепних що до декоративного оформлення фотографій та шматків зберігають за фільмом його значіння і виправдують постановку цього, в цілому невдалого, фільму.

Декоративна постанова в історичних фільмах і «побутовий реалізм» (коли не натуралізм) в картинах із сучасного життя—ось два напрямки, що в них звичайно мисляться розвиток радянського фільму. Однак, кращі радянські картини «Потьомкин» і «Мать» виходять за рамки цього визначення і слід вітати всяку спробу збагатити художню кіномову та вийти за межі цих двох звиклих способів формального розв'язання, навіть там, де як у «СВД» вони навіть німецьким експресіоністичним фільмом і далеко не призвели до створення гармонічного художнього твору.

Альф.

Кінематографія за кордоном

Щойно виданий у Німеччині статистичний кіно-збірник подає цікаві відомості про стан німецької кінематографії, рівняючи до становища її в Америці.

Так у Німеччині нараховують 3600 кіно-театрів, що мають 1.600.000 місць для глядачів, у той час як в Америці є аж 14.700 кіно-театрів з 7.600.000 місцями.

Щодня в Німеччині одвідує кіно 900.000 душ, в Америці 8.000.000.

Місця для глядачів в Німеччині дешевші од американських, а саме вартість квитка в німецькому театрі середнім числом рівна 40 к. в американському 50 коп.

Німецькі кіно-театри продають що-року квитків на суму 120 мільонів карбованців, американські аж на 1500 мільонів карб.

Цікаво зазначити, що досить значна частина валового прибутку німецьких кіно-театрів (од 20 до 25 мільонів карб.), що складає коло 15—20% забирає держава в формі податку на предмети розкошу, в Америці ж оподатковують лише квитки, вартість яких більша за 1 долар, ц. т. 2 карб.

В Німеччині працює зараз коло кіносправи до 45.000 людей, при чому, до цього числа—не входять робітники, що посередню беруть участь у кіно-виробництві, як от робітники оптичної та хемічної промисловості, будівники театрів та театральної меблі, робітники дуже великих фабрик електр. приладь до кіно та друкарі, яких чимало зайнято справою кіно-реклами.

Проте, не зважаючи на таке, досить значне число кіноробітників. Німеччина дуже відстала в кіносправі проти Америки, що посідає перше світове місце і викидає на ринок щороку 1500 дрібних фільм. (гротески, т. з. культурн. фільми та рекламні) та до 800 довгих речей.

С. К.

Музична олімпіада клубних гуртків м. Харкова

Харківський Культвідділ пророблює зараз велику роботу по організації в дні жовтневих свят музично-хорової олімпіади, в якій візьмуть участь всі клубні гуртки м. Харкова.

В олімпіаді візьмуть участь: хорові гуртки, духові оркестри, та оркестри народних струментів.

Місто розбивається на декількох районів в кожному з них будуть виступати гуртки, спочатку окремо, а потім всі заразом.

Після виступів по районах, всі духові оркестри з'єднаються в один загальний міський центральний оркестр і під керівництвом центрального диригента будуть грати спочатку на майдані, а потім у великому театрі м. Харкова.

За таким же планом буде організовано виступи клубних хорів та оркестрів народних струментів.

Після окремих виступів могутніх центральних колективів всі вони: центральний хор, духовий оркестр та оркестр народних струментів також з'єднаються й під керівництвом відомого диригента виконають низку вокально-музичних творів, присвячених десятиріччю Жовтневої революції. Програма буде однаковою для районних клубних гуртків і центральних.

Ці виступи покажуть не тільки досягнення трудящих мас в галузі музичного мистецтва, але й будуть найкращою агітацією за найбільше притягнення їх до вивчення музики. Треба до цього лише підготуватись як слід.

А. П.

— Концерти капели «ДУХ». В зв'язку з Міжнародним юнацьким днем капела «Дух» влаштує кілька концертів: 2-го вересня в садку «Молодий Більшовик» (вул. імені Жовтневої Революції); концерт в садку «Світло Шахтаря» 6-го вересня і 3-го вересня капела дає концерт на урочистому випусковій Школи Червоних Старшин. Крім того капела «Дух» бере участь в урочистому вечері трьох поколінь в помешканні Окривіонкому.

Фізкультура

Шлях до фізичного самовдосконалення *)

Тепер ми розглянемо де-кільки вад зовнішнього вигляду людини і покажемо, як їх можна позбутися.

Сухлявість. Як що сухлявість залежить од якоїсь хвороби, треба звернутися до лікаря. У противному разі більше їсти тривкої їжі; як нема охоти до їжі, що-дня раз-у-раз ходити на прогулку. Із фізичних вправ найпридатніші будуть: гімнастика з легкими гантелями, плавання, боротьба, вправи з невеликими тягарями, не треба робити фізичних вправ уранці натще.

Ожиріння. Коли є нахил до ожиріння слід перш за все додержуватися певної дієти: їсти менш ситого, а також хліба й більше споживати городини, а також менш пити, що-дня більш гуляти, та робити гімнастичні вправи 13-20 хвилин. Корисні вправи в плаванні, веслуванні, легкій атлетиці.

Непропорційально худі руки. Що-дня робити гімнастичні вправи (можна з трьох фунтовими гантелями) вибираючи спеціальні вправи для розвитку рук. Корисні будуть вправи з невеликими тягарями, гра в баскетбол, скраклі, у м'яча: разом з цим бажано розвинути в собі здатність грати обома руками.

Непропорційально худі та слабосилі ноги. Для розвитку ніг треба робити спеціальні гімнастичні вправи, найкраще грати у футбол, бігання, оковзання на конях та лижах, їзда на велосипеді.

Слабосилі черевні м'язи. Черевні м'язи (прості, скісні та поперечні) підтримують внутрішні органи й роблять активне згинання похребтини та повернення тулубу. Слабосилість черевних м'язів відбивається на фізичній праці й крім того викликає неправильне травлення їжі. Особливе значіння розвитку черевних м'язів має для жінок, тому що вони відіграють величезну роль під час пологів.

Найкращі вправи такі: 1) стоячи, підіймати попеременно обидві ноги до 90°, 2) лежучи, згинати ноги попеременно або ж обидві ноги разом **). Ці вправи, роблені що-дня по 3-10 разів, уже за невеликий час дадуть відповідні наслідки, в значній мірі зміцнюючи черевні м'язи.

Крім зазначених зовнішніх вад, трапляється ще чимало фізичних вад, а саме неправильне функціонування тих чи інших органів людського організму, яке залежить від умов праці в різних професіях. Їх можна виправити фізичними вправами.

Складачі по друкарнях та металісти незважають на хвороби органів дихання та на шкірні хвороби. У них часто трапляється отруєння оловом, що здебільшого викликає сухоти на легені.

Шкода від їхньої роботи значно поменша—як що вони робитимуть такі фізичні вправи: дихальну гімнастику, плавання, баскетбол, футбол, гандбол, легку атлетику, ковзання на лижах.

Красці та швачці та інші ремісники працюють цілий день, сидячи зігнувшись, і тому потребують тих самих фізичних вправ, та напруженого вигинання.

Робітники, що працюють одною рукою,

наприклад, столяри, тесляри то що повинні якомога розвивати той бік тіла, що під час роботи не бере в ній участі, і давати відпочинок тому бокові, що бере участь в роботі майже цілий день.

За для цього дуже корисно грати в різні спортивні гри, як от баскетбол, гандбол, у скраклі, у м'яча то що, привчаючи себе грати лівою рукою. Отже, такі гри дуже добро корегують і навіть зовсім знищують шкоду однобічної праці.

Учні, та службовці, що працюють по установах теж повинні позбутися тієї шкоди, що буває од сидіння в помешканнях з поганим повітрям, віддаючи що-дня трохи часу на гуляння, гімнастику то спорт.

Крім фізичних вправ велике значіння для фізичного самовдосконалення має правильний режим на протязі дня.

Одна із умов правильного фізичного розвитку і здоров'я це нормальний сон.

Коли людина спить, відпочивають усі органи нашого тіла, крім серця й легелів, що у весь час процюють, але не так натужно, як удень. Травлення теж відбувається не так енергійно підчас сну. Головні умови для нормального сна: 1) їсти слід за 2—3 години до сна, 2) зовсім не вживати перед сном нічого такого, що збуджує діяльність серця, 3) свіже повітря в спальні, (спати, зодиченими вікнами).

Горбовата спина, тоб-то зігнута мов дуга.

У цьому разі постава тіла буде така: голова схилена вперед, груди, особливо угорі, западисті, окости розходяться; крім того, плечі дуже випинаються вперед, руки висять, живіт стримить уперед.

Горбовата спина робиться не тільки від слабосилля хребтових м'язів, а й від неправильної постави під час роботи. Піліпня, стругання, робота терпугом, кравецька або шевська робота вимагають поспішного нагинання, а через це згодом похребтина робиться крива.

Щоб виправити цю вад, радиться вживати загально-гігієнічних заходів, що зміцнюють здоров'я.

Крім того, потрібні вправи, що розвивають хребтові м'язи здебільшого—розгиначі.

Із спортивних вправ тут дадуть користь баскетбол, волейбол, різні метання, боротьба, плавання та веслування.

Шкодить; ласіння, управи на кільцях і всі управи, що від них кривіє похребтина, значить шкодить і велосипед.

Скільки спати, це залежить від віку, загального стану тіла, і особливо від нервової системи, а також залежить від індивідуальних властивостей. Дитині 10-12 років треба спати 10 годин. Дорослій людині взимку 6 годин, влітку 7 годин.

Коли спимо мало, або неспокійно, то наша здатність до праці поволі меншає, а також меншає бадьорість і душевний спокій, натомість повстає неспокій, нервова подразливість і різноманітні хвороби. Коли ж спимо нормально, позбудієть та еластичність мозку відновлюється. Психічне життя запасастся новими силами, змислові орга-

ни зміцнюються, м'язи відпочивають і приємне почуття бадьорості та свіжості наповнює все тіло. Наслідком цього повстає завітання до роботи, тривалість тіла, що відбивається як найкраще на життєздатності організму.

Серед чинників культури тіла, що ними маємо на меті рівномірно та гармонійно розвинути фізичні та психічні властивості людини,—**живлення** має величезну вагу.

Ми знаємо давно приказку: Людина живе не на те, щоб їсти, а їсть на те, щоб жити». Інакше кажучи, тіло потребує їжі, щоб надолужити те, що втратилось од діяльності тіла.

Головні хибні сучасного живлення такі: ми їмо більш, ніж треба для підтримання тіла, і перешкоджаємо травленню їжі первовою звичкою хутко ковтати їжу, не розжувавши її до ладу та не змочивши її як слід слиною.

Крім того, де хто вживає ще трунків, що іноді збуджують нерви і надзвичайно шкідливо впливають на травлення їжі. Погані зуби, м'якість кишок і всі хвороби виміну речовин—це наслідки такого живлення. Здоровим людям треба було б їсти не більше як тричі на день: вранці, опівдня та ввечері, але не пізніше як перед 2-3 годинами до сну. Слід стерегтися їсти загато холодної або гарячої їжі, а також безпосередньо після гарячого їсти холодне або навпаки. Крім цього, фізичні вправи слід починати

Наукові авторитети останніми часами довели, що рослинна їжа далеко корисніша, ніж м'ясна. Беручи на увагу, що в м'ясі є білоквіна, потрібна нам для утворення тканин в організмі, ми не можемо зовсім не вживати білковинної їжі. Тому, найкраще їжа—мішана. Не слід споживати алкоголю, тютюну то що, помірність в їжі, правильний добір їжі з'являються кращими чинниками здоров'я.

Велике значіння що до фізичного оздоровлення має доцільне користування відпочинком (8 годин роботи, 8 годин сна, 8 годин відпочинку). Як що не можна цього часу використати для здоров'я на спорт-майдані, то в усякому разі звичайна гулянка на свіжому повітрі, це—річ, можлива для кожного. Звісно, бажана річ прогулянка: 1) ходити гулять слід поза місто, 2) яке мога ходити на прогуляння гуртом, 3) як найбільшу увагу слід звертати на гулянках на елементи фізичної культури: купання, рухливі гри та природні рухи, а також і освітню діяльність. Додержання цих умов гуляння та екскурсій становить могутній чинник відпочинку й відновлення сил робітника, дає йому змогу далі з енергією та що найбільшою продуктивністю працювати.

Трудащі повинні завести в своєму житті розумну фізкультуру з доцільним пристосуванням фізичних вправ та раціональне використання природних чинників здоров'я й фізичного розвитку: повітря, води, сонячного світу, відпочинку, сна, живлення та розваги. Це дасть їм гармонію форм органів та функцій їх організму і дасть змогу робити найтяжчу роботу при найменшій витраті сил і матеріалу, максимально збільшивши продукційність праці.

В. БЛЯХ.

*) Закінчення. Див. № 30 «К. і П.»

**) Підіймання тулубу лежучи, руки на поясі—5-10 разів.

Бібліографія

Індексація книжок

В наші часи, коли таким жвавим темпом розвивається наука, культура, коли будується нове життя в нових господарсько-політичних формах,—не треба доводити того великого значіння, що мають його бібліографічні покажчики і бібліотеки.

Без бібліографічного покажчика, без користування бібліотекою не може обійтися ні висококваліфікований академік, ні студент, ні комсомолец, навіть піонер. Мабуть не знайдемо у нас такого громадянина, розуміється грамотного і в тій чи іншій мірі причасного до нашого нового культурно-господарського життя, що не одвідував-би бібліотеки, не рився в бібліотечні каталоги, відшукуючи потрібну йому книжку. Але часто-густо ні він, ні бібліотекар не знаходять потрібної книжки. Бо її в бібліотеці немає. Розчарований залишає одвідувач бібліотеку. А справді потрібна йому книжка в бібліотеці є тільки її не змогли знайти. Чому? Ось тут і підходимо до складного і важливого питання наших часів, що непомітно для ока, але має поважне значіння в культурному житті.

Як відомо, більшість наших бібліотек каталогізовано за Міжнародною Децимальною бібліографічною Системою, що її декретовано, як обов'язкову для бібліотек СРСР. Щоб полегшити і прискорити, упорядкувати розміщення книжок у бібліотечних каталогах, на Україні справу організовано так, що кожна книжка виходить з друку вже з готовим бібліотечним індексом, а з цього року книжкова палата навіть друкує і картки на кожну видану на Україні книжку. Здається справу розв'язано. Бібліотекар одержує книжку з готовим індексом і картку на неї і йому залишається лише поставити книжку на відповідне місце, а потім видати її читачеві. Друк книжок з готовими бібліотечними індексами зроблено для того, щоб молодосвідний бібліотекар без відповідної ерудиції не запроторив книжки до неналежного їй відділу, щоб він книжку Б. Пшибнехта «Павуки та мухи» не відніс до відділу ентомології, як це траплялося.

Але вся біда в тому, що книжкові палати

часом ставлять на книжках неправильні індекси, а бібліотеки за ними ставлять книжки не на своє місце і читач їх не знаходить.

Ось напр., вийшла цими днями цінна праця акад. П. А. Тутковського—«Загальне Землезнавство», а на книжці поставлено індекс геології. Це означає, що в усіх бібліотеках України цю географічну працю в каталогах поставлять до геології. І от прийде читач до бібліотеки і питає: «що є у вас нового з загального землезнавства?». Бібліотекар подивиться до каталогу і відповість: «нічого». Читач піде, а книжка акад. Тутковського спокійно лежатиме у відділі геології.

Або ось ще приклад: цими днями вийшло у Харкові перше число загально-природничого журналу «Вісник Природознавства», а на ньому стоїть індекс географії рослин. Це просто безглуздя. Це свіжі приклади, але таких прикладів і, що особливо прикро, серед популярної літератури, можна навести багатенько. Таке неуважне ставлення до такої справи спричиняється до того, що книжка або зовсім не доходить до читача, або доходить до його з великими труднощами. Добре, коли бібліотекар критично поставиться до надрукованого на книжці індексу, але здебільшого ідуть цілком за індексом на книжці, хоча тут можуть ще бути й друкарські помилки. Та коли кожен бібліотекар почне ставити індекси по своєму—теж не гаразд.

Справу з попередньою бібліографічно-бібліотечною індексацією книжок покладено цілком на бібліографічні установи, але річ в тому, що для того, щоб поставити правильно індекс, треба бути не тільки бібліографом а й мати велику ерудицію і розбиратися в системі і класифікації наук. А це справа нелегка.

Доцільніше, мабуть було-б при попередній індексації книжок, зокрема наукових, що її провадять бібліографічні установи, мати б консультантів від Головнауки. Це гарантувало б правильність індексації їх і забезпечувало б від тих помилок, що мали місце в цій важливій у житті бібліотек роботі.

К. ДУБНЯК.

С. Руданський. ПОЕЗІЇ. Літературна бібліотека. Книгоспілка. 1927. Стор. 138, ц. 1 крб.

С. Руданський це—письменник романтичної школи з її захопленням минулим України, змалюванням старого козацького життя. Цей напрям, як відомо, захопив і Шевченка, на початку його діяльності. В свій час де-що в творів романтиків набрало було широкої популярності, як от пісні Петренка, Забіля; менш почастило одноманітному Могилі (Метлинському), чи П. Кулішу. З цього гурта більш живучим виявився С. Руданський зі своїми піснями та особливо «співомовками», що далеко залишили за собою «народні» спеси Равського. Почувалося в них спостереження народної психології, жива мова, а головне той юмор, що традиційно виявляв себе ще з часу старих інтермедій.

Твори С. Руданського видавалися не раз, починаючи з 1880 р. аж до цієї пори; маємо понад 30 видань, розуміється, не повної збірки, а окремо виданих співомовок, приказок, поем, лірики то-що. Чимала існує і бібліографія про нього. Її подано при цій виданні. Огляд її в головних збірках подав В. Герасименко. Ретупна стаття його зацікавлює своєю докладністю й коли не багато містить в собі

власних висновків автора, то все ж ясно переказує за новими даними його біографію й умови, за яких жив і працював письменник. Його романтизм, звичайно, пояснює і вибір відповідного жанру балади, елегії. Однак в цих останніх звертає увагу автобіографія поета,—тут багато власних настроїв, а не безпредметного суму. Переїзд до Петербургу лише поглибив сумний настрій його. Такі вірші, як «Студент», «Вог дай», «Полюби мене»—ясраві, більш насичені тогочасними настроями, та письменник не пішов далеко цим шляхом. Вплив романтиків переважив. Розряду своїх переживань поет відшукав у сфері більш національно-повіністичних мотивів спинається на тих соціальних болячках (забобони, шахрайство, недбайство, що буйно квітло за тогочасних умов.

Вибір лірики Руданського в цій виданні зроблено добре. Росподіл матеріалу переведено за планом: лірика, приказки, переклади та переробки. Влучно на першому місці поставлено вірша «До моїх дум», як свого роду

«Голос Українзатора»—булетень колективу викладачів українознавства по радустановах м. Києва, 1927 р., червень, ч. 2.

Київський Колектив викладачів на курсах українознавства в радустановах розпочав видавати свій булетень, поки що неперіодичний і літографований. Програма булетеня така: загально-українізаційні, принципові теми, методика викладання на курсах І, повт.-підвищеного і II циклів, методика Аспітів, громадська робота і громадське значіння лектора-українізатора, справа перепідготування лектора, куток слухача, хроніка українізації, криве дзеркало українізації (між іншим українізаційні анекдоти), критика, бібліографія, філологічні поради, листування.

Редколегія надсилає 2 № свого булетеня через окриспектуру Укрлікачу на ознайомлення до всіх колективів викладачів українознавства в УСРР з тим, щоб перетворити неперіодичний булетень на періодичний, принаймні двохмісячний орган, коли не тільки київський, а й інші лекторські колективи візьмуть участь у цій роботі.

Справа важлива і актуальна. Дивно навіть, як до цього часу велася справа українізації без провідного методичного органу. Тепер цю прогалину здається буде усунуто.

2-й № київського булетеня дає цікавий матеріал. На перших сторінках подано загальні підсумки українізації радустану Київщини 1926-27 акад. року і перспективи дальшої роботи, відомості про українізацію партійців у Києві. А цікаво було б знати, як ці справи стоять у Харкові, Одесі, Дніпропетровському та інших містах УСРР. Далі подається низка статей з методології і практики повторнопідвищеного курсу, курсу І циклу, курсу для нижчого техперсоналу. Особливо-ж цінним матеріалом булетеню є програми з українознавства на курсах II циклу, подані відомими київськими лекторами: А. Синявський—програма з економгеографії УСРР. С. Шамрай—програма з курсу революційних рухів на Україні; О. Дорошкевич—програма з історії української літератури; А. Оніпчук—програма вивчення українського народного побуту; О. Кісель—проспект лекції з історії українського театру; Ф. Ернст—програма лекцій з історії українського мистецтва; С. Барик—програма з історії української музики.

Нам відомо, що і в Харкові де-які автори склали окремі програми напевно також і в інших містах України це робилося. Але ці програми не друкувалися і окремі лектори, мабуть, викладають кожний за своєю програмою. Яке розпорощення сил і неорганізованість у цій справі! Тільки спільною працею і утворенням Всеукраїнського органу, а не тільки київського, можна буде це усунути, і це невідкладне завдання Укрлікачу.

Далі в булетені подається хроніка українізації, змістовна критика і бібліографія так окремих книг, як і журнальних статей, що-до українізації, приводиться реєстр обов'язкової та рекомендованої літератури для лекторів укромови.

Отже почин зроблено і на цьому слід відтукнутися робітникам України на полі українізації, бо організація, правильно поставлена методика і певний стандарт це все конче потрібне і в цій галузі роботи.

К. Д

«notto» письменника. Зате далі йдуть, на жаль, вірші, що повторюють теми, свідучи як в ліриці сюжети з Руданського часто були обмежні.

Розділ «приказок» містить у собі відповідний матеріал, який, правду кажучи, вже прив'яз. Цікавіший розділ перекладів. Але чи слід було б його містити в виданні, де маємо лише «вибір» поезії. Переклади нагадують нам наукове видання, в таким разі належало б їх видати разом з повною збіркою творів. Але ж це не є повна збірка.

Видання поезії Руданського цікаве більш з погляду історичного та ще з добірності мови. Зрозуміло, зміст його творів не має уже якогось сучасного психологічно-організаційного значіння.

ІВ. ЄРОФІВ.

О. Свекла. ПОДАРУНОК І ПОДЯКА. Державне видавництво України. Збірка оповідань. Стр. 97. Ц. 35 коп.

Така звичайна, наче із дитячої лексика взята, оця назва збірки: «Подарунок і подяка». Вона може нагадати про якийсь наче б то гарний вплив симпатичного комсомольця, зроблений на користь піонерського загону, про добрі почуття якоїсь бабусі до свого маленького внучата—єсть же в літературі—бабусин подарунок, нагадати може і про турботи міського шефа над забутим якимсь закутком сільським. Та нічого цього не знайде читач ні в цілій збірці, ні в оповіданні «Подарунок і подяка», що за ним названо і всю збірку. Це оповідання про один із епізодів з героїчних часів, революції, з днів боротьби Червоної армії з білогвардійцями й бандитизмом. Червоний полк стоїть десь у селі. З якимись дорученнями комполка посилає до штабу бригади загін з 10 червоноармійців. Минає кілька днів, а загін не повертає до полку. На запитання штаб бригади відповіла, що загін не приходив. Разом з тим у штабі полку було одержано пакунок з листом. Там знайшли частки людських організмів і глузливу записку від отамана банди Гниди, що засіла в лісі, і як виявилось забила загін: «Христос воскрес, червоні, товариші. Швидко у нас паска, може вам розоглятися нічим, то ми не скупі, надсилаємо вам посилочку—ковбаски й крашанки. Вільний отаман Гнида».

Глум бандитів викликав сильне обурення червоноармійців. Нач. кінної розвідки посилає таємничо на розвідку одного досвідченого кінпотяка—Світлова. Треба за всяку ціну викрити місце переховування банди. Світлов блискуче виконує доручення і вертається до штабу з потрібними відомостями. Організується несподіваний наступ на ліс, там починається боротьба, що закінчується цілковитою перемогою червоноармійців. Бандити понесли заслужену кару. Останнім було розстріляно отамана Гниду.

— Батку отамане! Мабуть подяка варта подарунку (це показав червоноармієць Світлов) і не цілком вистрепав...

Це оповідання написано живо. Сюжет його зацікавлює читача, вчинки умотивовані. Своім змістом, героїчними вчинками червоноармійця, воно цілком підходить до серії книжечок, що видає їх військовий сектор ДРУ. Це оповідання і слід було б видати в цій серії, а не в юнацькому секторі.

Решта оповідань побутового характеру. Переважно з побуту молдавських селян. Вони різної вартості і менш викинені з боку художнього. Зовсім недалеко такі оповідання, як «Уривки із одного щоденника» «Пісня вітру». Це оповідання з міського життя. «Пісня вітру» розповідає, як у місті першої ж ночі замерзало двоє дорослих парубків, що прийшли на заробіток. Ночували в якійсь комірчині, дув вітер і замерзали. Не переказує це аж ніяк. І парубки вийшли не живі і місто надто абстрактне. Взагалі, коли О. Свекла береться за оповідання з міського життя, вони й не вдаються. Так вийшло з «Піснею вітру», і з «Уривком з одного щоденника». В останньому показано як «маленький сучасний селянин», що живе якийсь час у місті, розгублено блукає по вулицях міста, обсервуючи вулиці й філософствуючи. Тут автор підкреслює, що мав навіть завдання: показати погляд селянина на місто.

Це йому не вдалося. Селянин вийшов якийсь чудернацький. От послухаєм його філософію:

«Брате мій, чи ти уявляєш життя того, що не вірить ні в бога, ні в чорта, ні в людей, а найголовніше—в самого себе».

Це не життя, а безглуздий дикунський тапок, якого не можна зупинити. Орієнтирів одиниць до одного. Я жалю за тими кривавими роками, що минули. Тоді кожен день ніс щось нове і дике своєю новизною, а тепер лише темні безсонні ночі з мільйонами рижих дрібниць... і т. д.

Отже ті оповідання де О. Свекла малює сільське життя, яке вона краще знає, більш вдаються їй. І це ще раз доводить, що письменникові треба писати про те, що добре знаєш, що вивчав, а не вдумував десь у закутку. Це треба пам'ятати, О. Свекла, коли надалі доведеться братися за сюжети з міського життя.

М. Г.

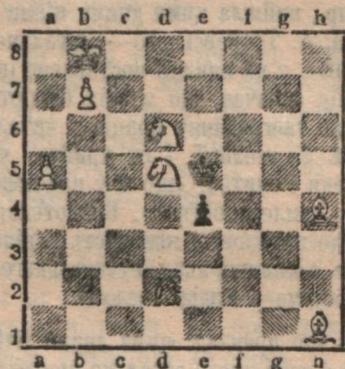
Шахи й шашки

За редакцією І. Л. Янушевського

№ 32. 3 вересня 1927 р.

Задача № 32. Г. Шервунда

Am. Chess Bulletin

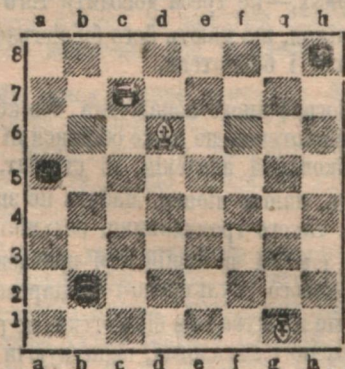
Білі—Крe5 Ch1, h4 Kd5, d6 п. a5. b7 . . . (7)

Чорні—Крf8 п. e4 (2)

Мат за 3 ходи

Етюд № 30 Я. Юрідичного

„64“

Білі—Дамки d6, g1, шашка c7 (8)

Чорні—Дамка b1 шашки a5, h8 (3)

Білі виграють.

Партія № 24. Гн і йська.

Відіграно у липні ц. р. у Лондоні на турнірі нашій.

Білі—Л. Палау, Аргентина. Чорні—Те-Келете, Голандія.

1. K g1 f3	K g3—f6	9. C f1—d3	e7—e5
2. d2—d4	g7—g6	10. T h1 : h7 ¹⁾	Kp :8—f7?
3. K b1—c3	d7—c5	11. C d3: g6+ ²⁾	Kp f : g6
4. C c1—f4	K f6—h5	12. K f3: c5+ ³⁾	f8 : e5
5. C f4—e5!	f7—f6	13. Ф a1—h5+	Kp g6—f6
6. C e5—g3	K h5—g1	14. Ф h5 : e5+	Kp f6—f7
7. h2 : g3	C f—g7	15. Ф e5 : g7+	Kp f7—e6
8. e2—e3	c7 c6	16. Ф g'—e5X	

1) Початок блискучої комбінації, на 11... Th3: h7 білі грають 12. Cd3: g6+ і виграють.

2) Білі жертвують другу фігуру.

3) На 12... Kpg6: h7 білі виграють: 13. Фd1—h5+Kph7—g3 14. Фf7+Kph7 15. 0-0-0 і 16 Td1—h1.

ХРОНІКА.

Шаховий турнір у Ніндорфі закінчився перемогою Німцовича і Тартаковера, що заняли перші 2 місця.

На Всекришському турнір-чемпіонаті 1 приз виграв т. Лібін.

Центрально-показовий шаховий турнір м. Хіжова з 1 вересня перейшов у кл. ім. Антошкіна (вул. Мельникова, К. Куликовська 8). Дні гри: неділя, вівторок, середа, п'ятниця і субота з 7 до 11 год.

Видавнича хроніка

ЖУРНАЛ «ВАПЛІТЕ»

Закінчилася друком чергова, 4 книжка журналу «Вопліте». Зміст: Художній розділ: А. Любченко—Образ, повість: Г. Коцюба—Рада, опов.: К. Гордієнко—Автомат, повість: Ю. Шпол «Золоті лісення», початок роману поезії: М. Бажал, Д. Фальківський.

Статті: Гр. Майфет—3 уваг до новелістичної композиції; Обсерватор: Думки про белетристику: Ю. Смоліч «Nature-morte» в художній літературі: І. Сенченко—Спіралі і петлі. Бібліографія хроніка.

Укладається до друку книжка 5 і 6 журналу Вапліте, де буде друкуватися нова п'єса Миколи Куліша і роман Миколи Хвильового.

— «Антологія пролетлітератури народів РСР». До десятих років Жовтневої Революції Держвидав РСФРР готує «Антологію пролетлітератури РСР» на руській мові за редакцією Безименського, Валентиса, Дороніна, Якубовського з вступною статтю А. Луначарського. В антологію увійдуть зразки прози й поезії всіх народностей, що входять в склад РСР в коротенькими літературними нарисами.

— «Десять років». Державне Видавництво України до днів свят Жовтневої революції готує велику працю з художньої літератури. Праця матиме характер антологічно-бібліографічний. Вона об'ємає в бібліографічній частині уся творчість письменників за десять років революції. В складанні збірки бере участь А. Лейтес, М. Яшук і інші. За редакцією О. Пилипенко.

Блок-нот

— Автор Інтернаціоналу. Авторів Інтернаціоналу Дегейтеру зараз вже 79 років. Живе він недалеко Парижу в робітничому місті Сен-Дені. Життя Дегейтера—це життя пролетаря з революційною боротьбою з її радощами і горем. З професії столяр. Дегейтер майже до останніх років працює на фабриці і бере участь в робітничому революційному русі. З молодих років він виявив великі здатності і нахил до музики і працюючи в Лілі в робітничій організації він береться до хорошої справи, але в той час відчувалася велика нестача в справжніх робітничих піснях. Хтось з робітників привіз з Парижу книжку віршів письменника й борця-комунара Потье в якій був текст Інтернаціоналу. До цього віршу Дегейтер і написав музику.

— Квартет ім. Леонтовича. Повернувся з концертної подорожі УСРР квартет імені Леонтовича. Квартет демонстрував перед аудиторією твори сучасних українських композиторів—Лятошинського, Козичкого, Новосадського, Сивича, Богуславського, Лисовського Костенка й Борисова; сучасних руських композиторів Глазунова, Прокоф'єва, Стравинського; західно-європейських композиторів—Хіндеміта, Гусенса, Равеля, Веларів—Хіндеміта, Гусенса, Вела-Вартек, Крейсера і Равеля, виконувались твори Моцарта, Бетховена, Генделя, Брамса, Вердіна й Чайковського.

Квартет має поїхати в концертне турне в Білорусь і в РСФРР з метою популяризувати українську сучасну музику серед широких мас Радянського Союзу.